

RECOMANACIONS DE L'ÀLEX PÉREZ I EL FLORENCI VALLÈS EN RELACIÓ AMB L'INCENDI FORESTAL QUE VA AFECTAR EL TERME MUNICIPAL DE SANT FRUITÓS DE BAGES EL 17 DE JULIOL DE 2022

Recomanacions en relació amb les actuacions, immediates o properes en el temps, susceptibles de ser realitzades a les zones cremades

Donat que Sant Fruitós de Bages té poca extensió de forests (boscos i altres terrenys no conreats) dins el seu terme municipal, considerem que aquesta ha de tenir una funció bàsicament social (lleure, esport, recol·lecció de bolets, etc) i de conservació i augment de la biodiversitat. En cap cas s'hi han d'autoritzar rompudes o explotacions que perjudiquin les dues funcions esmentades.

No tallar els arbres cremats morts afavoreix la recuperació de la vegetació, perquè l'ombra d'aquests arbres fa que el sòl es mantingui més humit. No retirar els arbres cremats morts afavoreix la biodiversitat, perquè la seva fusta serveix d'aliment a molts insectes i fongs. A més a més, la mateixa fusta, un cop podrida, aporta nutrients minerals i matèria orgànica al sòl. Per una altra banda, la retirada d'arbres cremats comporta un trepig amb vehicles i/o mules i un arrossegament de troncs que perjudica el sòl compactant-lo i afavorint-ne l'erosió. Això és clarament negatiu per a la recuperació de la vegetació.

Tenint en compte el que s'acaba d'exposar, proposem que només es tallin els arbres cremats morts que en caure podrien causar danys materials o tallar camins. No és urgent tallar aquests arbres perquè, tret de rares excepcions, no començaran a caure a causa de la putrefacció fins d'aquí a uns tres anys.

Considerem que, en general, no s'han de tallar els arbres cremats que no estan morts. Les espècies arbòries que tenen la capacitat de rebrotar d'arrel (roures, alzines, lledoners, aurons i altres planifolis) sovint rebroten per la part aèria després de cremar-se. Per aquest motiu, recomanem no tallar-ne cap exemplar fins que s'estigui ben segur que no rebrotarà per la part aèria. Recomanem donar per morta la part aèria cremada d'un arbre si no ha rebrotat a final de maig de 2023.

En general, no considerem necessària la repoblació arbòria, perquè l'experiència d'altres incendis forestals propers en l'espai i en el temps indica que el bosc es regenera per si sol a partir dels rebrots dels arbres planifolis (roures, alzines, lledoners, aurons, etc.) i a partir de pinyons alliberats per les pinyes –que s'obren a causa de l'escalfor generada pel foc– en el cas del pi blanc (*Pinus halepensis*). No descartem realitzar repoblacions puntuals amb arbres i arbustos destinades a fer que augmenti la biodiversitat –plantar aurons negres (*Acer monspessulanum*) allà on no n'hi ha i poden viure-hi bé, per exemple. Tampoc descartem fer repoblacions allà on el bosc no es regeneri i interressi que ho faci. Considerem que qualsevol repoblació forestal s'hauria de fer a partir de la tardor de 2024,

perquè d'aquesta manera abans de fer-la serà fàcil saber allà on hi ha arbres i allà on no n'hi ha.

Considerem positiu que quedin sense arbres algunes clapes que en tenien abans de l'incendi forestal, perquè l'existència d'aquestes clapes genera biodiversitat i fa que el foc del bosc sigui més fàcil d'apagar en el cas que hi hagi un nou incendi forestal.

Recomanacions en relació amb la conscienciació ambiental de la població

Si l'Administració segueix les nostres recomanacions, la major part de la ciutadania de Sant Fruitós de Bages, desinformada i sense ser entesa en el tema dels incendis forestals, pot pensar que ningú fa res per ajudar el bosc a recuperar-se, i que el que cal fer és treure tots els arbres cremats i plantar-ne de nous el més aviat possible, perquè tot torni a ser com abans com més aviat millor. Actuacions que, com hem dit, son ineficients i fins i tot contraproductives, perquè afecten negativament els ecosistemes cremats a més de suposar una enorme despesa econòmica.

Per això, considerem que una línia d'actuacions important ha d'estar basada en la divulgació. En aquest sentit, recomanem fer el que ve a continuació.

1. Xerrades realitzades per experts en diversos àmbits de la natura, relacionades amb la recuperació dels hàbitats naturals després d'incendis forestals
2. Sortides naturalistes a zones afectades per l'incendi, per veure la regeneració natural dels ecosistemes mediterranis
3. Activitats de descoberta de biodiversitat (tipus *bioblitz* o *testing* de biodiversitat)
4. Activitats de tipus voluntariat ambiental per aprendre sobre la gestió de boscos
5. Projectes de seguiment de la fauna i de la flora a les zones cremades

Recomanacions destinades a intentar aconseguir que en un futur els boscos de Sant Fruitós de Bages siguin menys inflamables i menys vulnerables al foc

A la major part de la superfície boscosa de Sant Fruitós de Bages, el pi blanc (*Pinus halepensis*) i/o el pi pinyer (*Pinus pinea*) són els arbres dominants. La primera espècie hi és clarament més abundant que la segona. Els pins són espècies molt inflamables perquè, com gairebé totes les coníferes (pins, avets, cedres, xiprers, etc), estan carregats de resina i essència inflamables. La major part de les espècies de pins també són molt vulnerables al foc, perquè ni tenen la capacitat de rebrotar d'arrel o de tija ni deixen llavors quan es cremen. El pi blanc és menys vulnerable al foc que la majoria d'espècies de pins perquè, a partir d'una certa edat (uns 20 anys), deixa llavors quan es crema.

Els arbres planifolis autòctons (roures, alzines, aurons, freixes, oms, pollancre, etc.) són menys inflamables que els pins, perquè no tenen resina ni essència inflamables, i són poc

vulnerables als incendis forestals, perquè tenen la capacitat de rebrotar d'arrel i sovint rebroten per la part aèria després de patir el foc.

La canya (*Arundo donax*) també és una planta molt inflamable quan conserva fulles i tiges seques, la qual cosa és molt freqüent. Les denses poblacions de canya fan que el foc es propagui ràpidament. A més a més, la canya és una espècie al·lòctona invasora que ocupa totalment extensions importants de bons sòls on podrien créixer grans arbres caducifolis.

Tenint en compte el que acabem d'explicar, fem les recomanacions següents.

1. Fer una gestió forestal al municipi que afavoreixi els arbres planifolis en detriment dels pins i les canyes. Aquest tipus de gestió forestal és especialment adequat per a les franges de seguretat de les urbanitzacions.
2. Matar quasi totes les canyes del terme municipal.
3. Recomanar a la població fer poc ús de les espècies llenyoses resinoses (pins, cedres, avets, xiprers...) en jardineria i no permetre que als jardins hi hagi grans extensions cobertes per individus d'aquestes espècies que es toquin per les capçades.
4. Disminuir la densitat d'arbres al bosc afavorint els individus més grossos.
5. A les zones verdes públiques, fer poc ús de les espècies llenyoses resinoses i eliminar els individus d'aquestes espècies que competeixin amb individus d'espècies llenyoses que no són resinoses.
6. Desenvolupar un tipus d'urbanisme que tingui en compte el risc d'incendis forestals (trencar la continuïtat del bosc, zones verdes amb arbres molt separats entre ells, etc).

En relació amb la recomanació 1, proposem tenir en compte l'experiència del Projecte Roure. El Projecte Roure és un projecte de la Fundació Catalunya La Pedrera proposat pel biòleg Florenci Vallès que té com a objectiu la protecció i l'afavoriment de l'expansió dels boscos planifolis i, especialment, dels que són caducifolis, a les zones forestals de clima mediterrani i submediterrani de Catalunya, per prevenir-hi els incendis i augmentar-ne el valor ramader i recreatiu i la biodiversitat.

Una de les línies d'actuació del Projecte Roure és la realització de tals de pins destinades a afavorir els arbres planifolis en boscos mixtos de pins i planifolis.

Durant el novembre de 2007 es va fer aquest tipus d'actuació en un bosc de 5,5 ha que tenia un estrat arbori alt format bàsicament per pi blanc (*Pinus halepensis*) i un estrat arbori més baix format sobretot per roures (*Quercus x cerrioides*, principalment). Enmig d'aquestes 5,5 ha, es va deixar intacta una parcel·la de 0,5 ha perquè servís de control. El bosc esmentat pertany a la propietat de Lluçà (o Llussà) que està situada al terme municipal de Santpedor (Bages). L'actuació en qüestió ha estat un èxit, perquè la major part de la zona que estava coberta per pins blancs abans de fer-la ara està coberta per roures i alzines, mentre que la parcel·la de control gairebé no ha canviat.

Sobre els autors

L'Àlex Pérez Ferrer és enginyer tècnic agrícola. El Florenci Vallès Sala és biòleg. Tots dos resideixen a les Brucardes (Sant Fruitós de Bages).

El present recull de recomanacions va ser presentat a l'Ajuntament de Sant Fruitós de Bages el 2 d'agost de 2022.